

Onderzoeksrapportage HackShield

Kinderen en cybersecurity

M230766

Paloma Bunck
Jorn Lingsma

30-8-2023

p.bunck@motivaction.nl
j.lingsma@motivaction.nl

Inhoud

Achtergrond	3
Conclusies	4
Samenvatting resultaten	5
Methode en opzet	6
Resultaten	7
Bijlagen	32

Achtergrond

In opdracht van Christiaan Buitenhuis van Interpolis heeft Motivaction International bv een onderzoek uitgevoerd naar cyberveiligheid onder kinderen.

Aanleiding

HackShield is een online spel voor kinderen tussen de 8 en 12 jaar en heeft als doel om een cyberveilige generatie kinderen te creëren. Interpolis is partner van HackShield.

Doelstelling

Het doel van het huidige onderzoek is om inzicht te verkrijgen in de kennis, ervaring, herkenning en bescherming van cybercriminaliteit onder zowel ouders als kinderen. Een belangrijk uitgangspunt is dat het onderzoek moet bijdragen aan het verkrijgen van publiciteit.

Conclusies

Pesten wordt veel genoemd in onderwerp cyberveiligheid

Het merendeel van de ouders is bekend met veel verschillende vormen van cybercriminaliteit. Ook zijn kinderen goed op de hoogte van verschillende soorten gevaren online. Hoewel een derde van de kinderen het reëel acht dat er ook bij hun iets gevaarlijks kan gebeuren online, vindt de helft van de kinderen dit moeilijk in te schatten en 19% acht de kans klein. Een derde van de ouders maakt zich echter aanzienlijke zorgen om de risico's van cybercriminaliteit voor hun kind. Zij maken zich in ieder geval méér zorgen over hun kind dan over zichzelf op het gebied van cyberveiligheid. Bij zowel ouders als kinderen is pesten een veelvoorkomende angst dan wel ervaring.

Helft gezinnen is onvoldoende beschermd tegen cybercriminaliteit

Ouders denken dat zij beter in staat zijn cybercriminaliteit te herkennen, zich er tegen te beschermen, en er mee om te gaan als het gebeurt, dan hun kinderen. Kinderen beamen dat. Het merendeel van de kinderen gaat dan ook naar de ouders als er iets gekks of vervelends online gebeurt om het te vertellen en te overleggen. Dit lijkt ook de belangrijkste afspraak zijn tussen ouder en kind. Daarentegen is het opvallend dat bijna de helft van de ouders en kinderen niet weet of zij cybercriminaliteit zouden herkennen, er beschermd tegen zijn, en weten wat ze moeten doen. Cyberveiligheid is een thema binnen de gezinnen. Ouders en kinderen zijn redelijk goed bekend met de vormen van cybercriminaliteit, en praten er met elkaar over. Maar eigenlijk weten beide groepen niet precies wat ze moeten doen als het hen overkomt en of ze er überhaupt tegen beschermd zijn.

Ondanks online controle weten ouders niet alles van kinderen

Hoewel het merendeel van de ouders de online activiteiten en/of berichten controleert van hun kinderen, kunnen zij niet alles zien of weten. Dit blijkt uit de 22% van de kinderen die aangeeft dat zij stiekem de wachtwoorden van hun ouders weten. Ook heeft een tiende van de kinderen wel eens stiekem een online aankoop gedaan.

Samenvatting resultaten – vergelijkend ouders en kinderen

- 72% van de ouders denkt dat zij beter weten dan hun kind wat cybercriminaliteit is. 64% van de kinderen beaamt dat hun ouders beter weten wat gevaarlijke dingen zijn op het internet.
- 57% van de ouders denkt dat zij cybercriminaliteit goed zouden herkennen, terwijl 41% van de kinderen denkt dat zij het zelf zouden herkennen.
- 52% van de ouders denkt dat zij zelf goed beschermd zijn tegen cybercriminaliteit, 58% van de kinderen denkt dat zij goed beschermd zijn.
- 42% van de ouders verwacht dat hun kind weet wat zij moeten doen als er sprake is van cybercriminaliteit; 47% van de kinderen geeft aan dat zij weten wat ze moeten doen.
- Ouders onderschatten rol cybercriminaliteit op scholen. 47% van de ouders denkt dat hun kind op school leert over cyberveiligheid, terwijl 61% van de kinderen aangeeft dat zij hier op school over leren.
- 77% van de ouders zegt dat zij weten wat de wachtwoorden van hun kind zijn. Kinderen beaamen dat: 82% geeft aan dat hun ouders hun wachtwoorden weten.

Methode en opzet

Kwantitatief onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd door middel van een kwantitatief online onderzoek.

Doelgroep en steekproef

Het onderzoek is gehouden onder ouders en kinderen in de leeftijd 7 t/m 12 jaar*. Hiervoor is een steekproef getrokken uit Motivaction's panel Stempunt. Door middel van een extra selectievraag in de vragenlijst is de juiste steekproef geselecteerd. De vragenlijst is ingevuld door n=493 ouders met kind. De steekproef is achteraf gewogen. Voor de ouders is er gewogen op de variabelen geslacht, leeftijd, opleiding en regio. Voor de kinderen is er gewogen op geslacht en leeftijd.

Vragenlijst

De vragenlijst is in samenwerking met Interpolis opgesteld. Het eerste gedeelte betrof vragen voor ouders. Daarna volgde er een deel wat voor de kinderen bedoeld was, in makkelijkere taal. Kinderen mochten de vragenlijst ook samen met hun ouder(s) invullen. De gemiddelde invultijd bedroeg 13 minuten.

Veldwerk

Het veldwerk is verzorgd door Motivaction. Het veldwerk vond plaats van 8 t/m 21 augustus 2023.

Leeswijzer

In de rapportage maken we de vergelijking tussen ouders en kinderen, waar relevant.

In deze blokjes omschrijven we significante en relevante verschillen tussen kinderen in de leeftijdsgroep 7 t/m 9 en kinderen in de leeftijdsgroep 10 t/m 12.

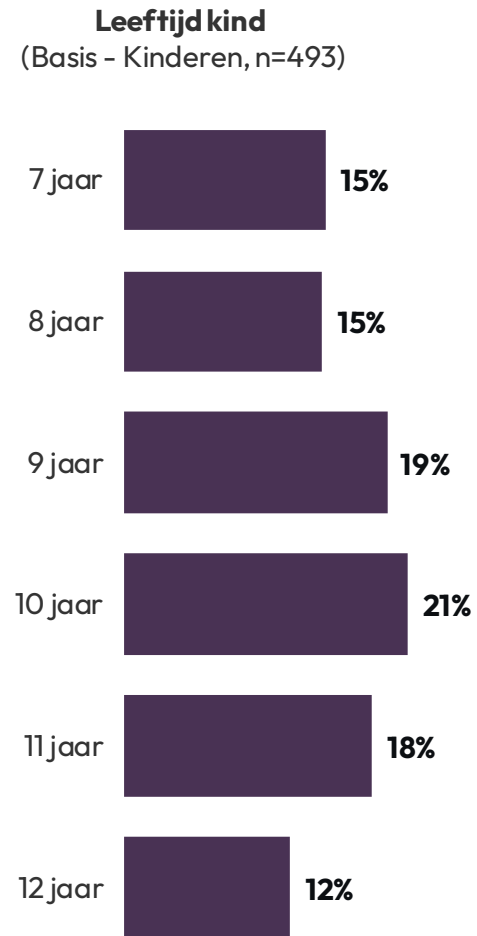
*De doelgroep van HackShield is kinderen van 8 t/m 12 jaar. Voor de zekerheid hebben wij de steekproef verbreed naar kinderen van 7 t/m 12 jaar.

Resultaten

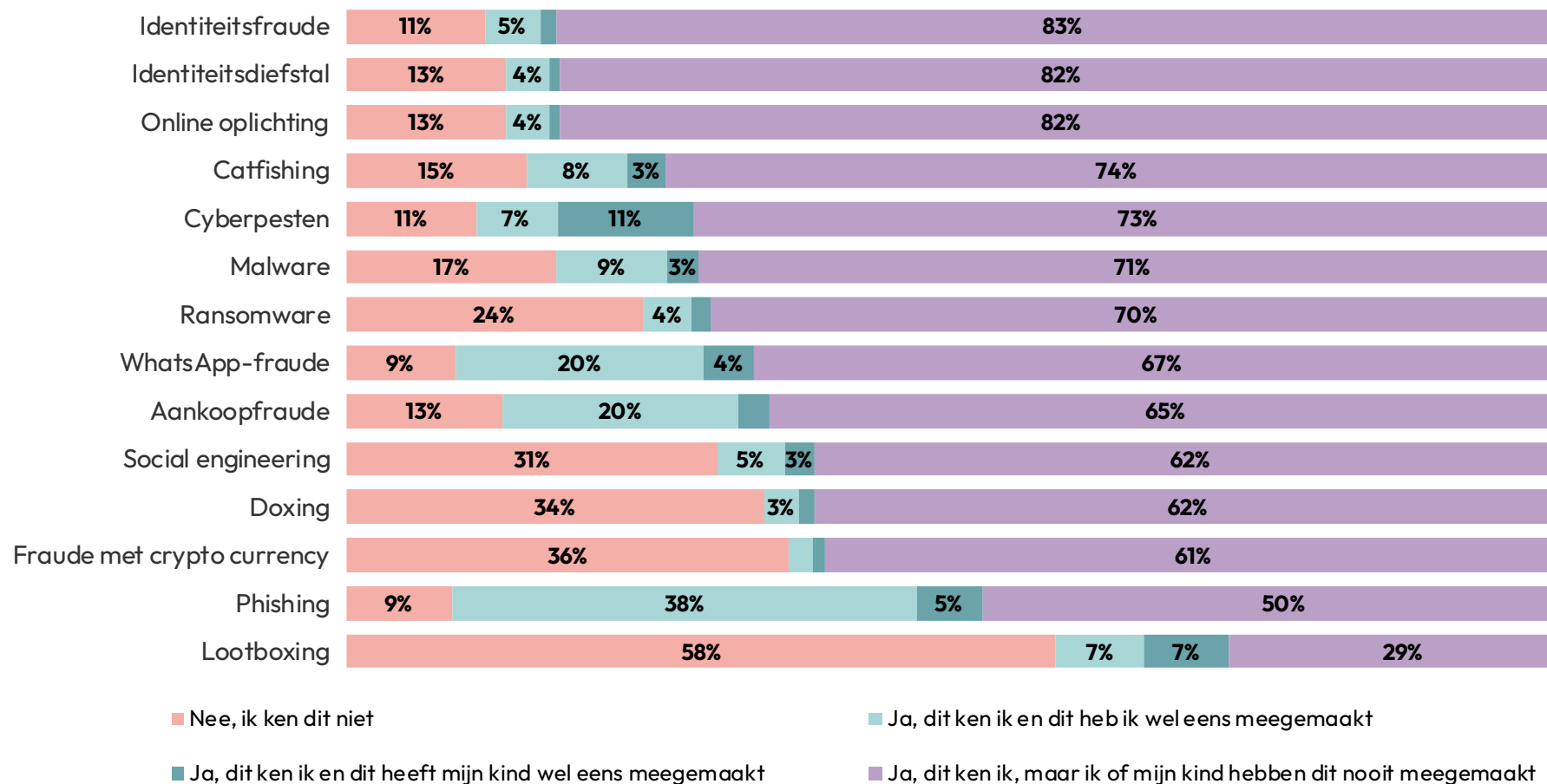
Kinderen in de leeftijd 7 t/m 12 jaar zijn ondervraagd voor dit onderzoek

De risico's van cybercriminaliteit zijn bij merendeel ouders bekend

Welke vormen van risico's van cybercriminaliteit ken je?

(Basis - Ouders, n=493)

Van de kinderen is een ruime meerderheid goed bekend met online risico's

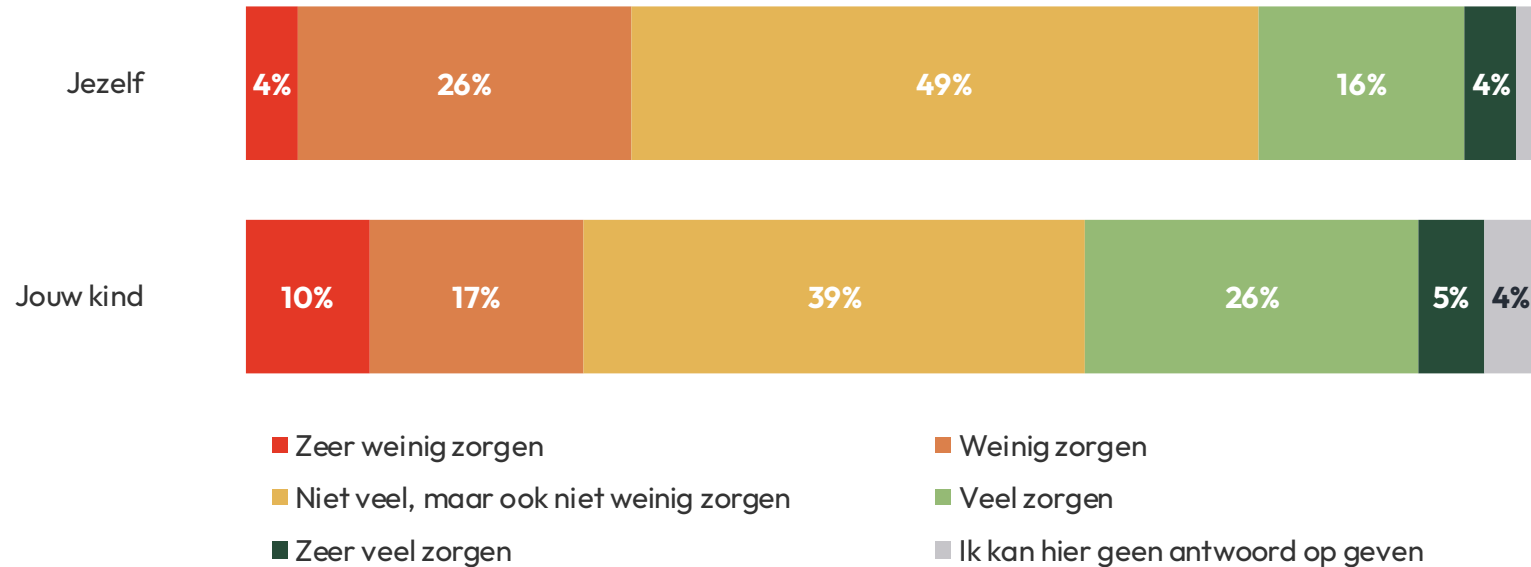
Kinderen van 10 t/m 12 zijn van alle gevaren op het internet (zie stellingen in grafiek rechts) beter op de hoogte dan kinderen in de leeftijd 7 t/m 9.

**Soms kan er iets stoms gebeuren op internet.
Wist je dat de volgende dingen kunnen gebeuren online?**
(Basis - Kinderen, n=493)

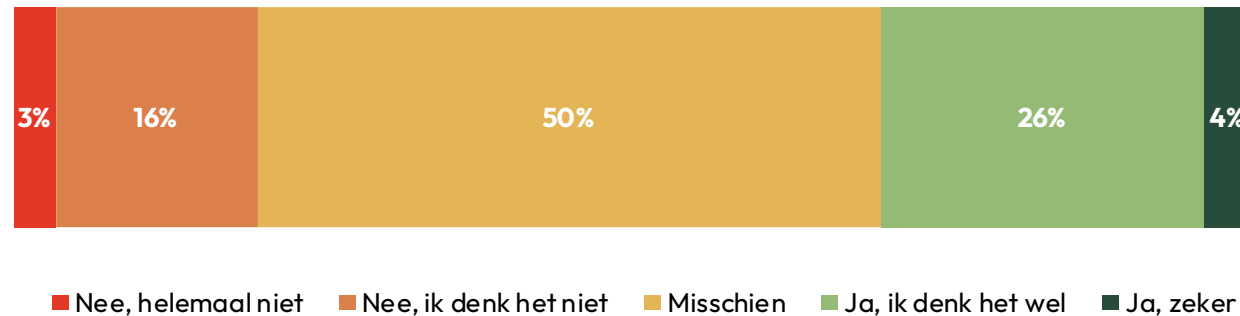
31% van de ouders maakt zich (zeer) veel zorgen over hun kind en cybercriminaliteit

In hoeverre maak jij je zorgen over de risico's van cybercriminaliteit bij de online accounts van jezelf en de online accounts van jouw kind?
(Basis - ouders, n=493)

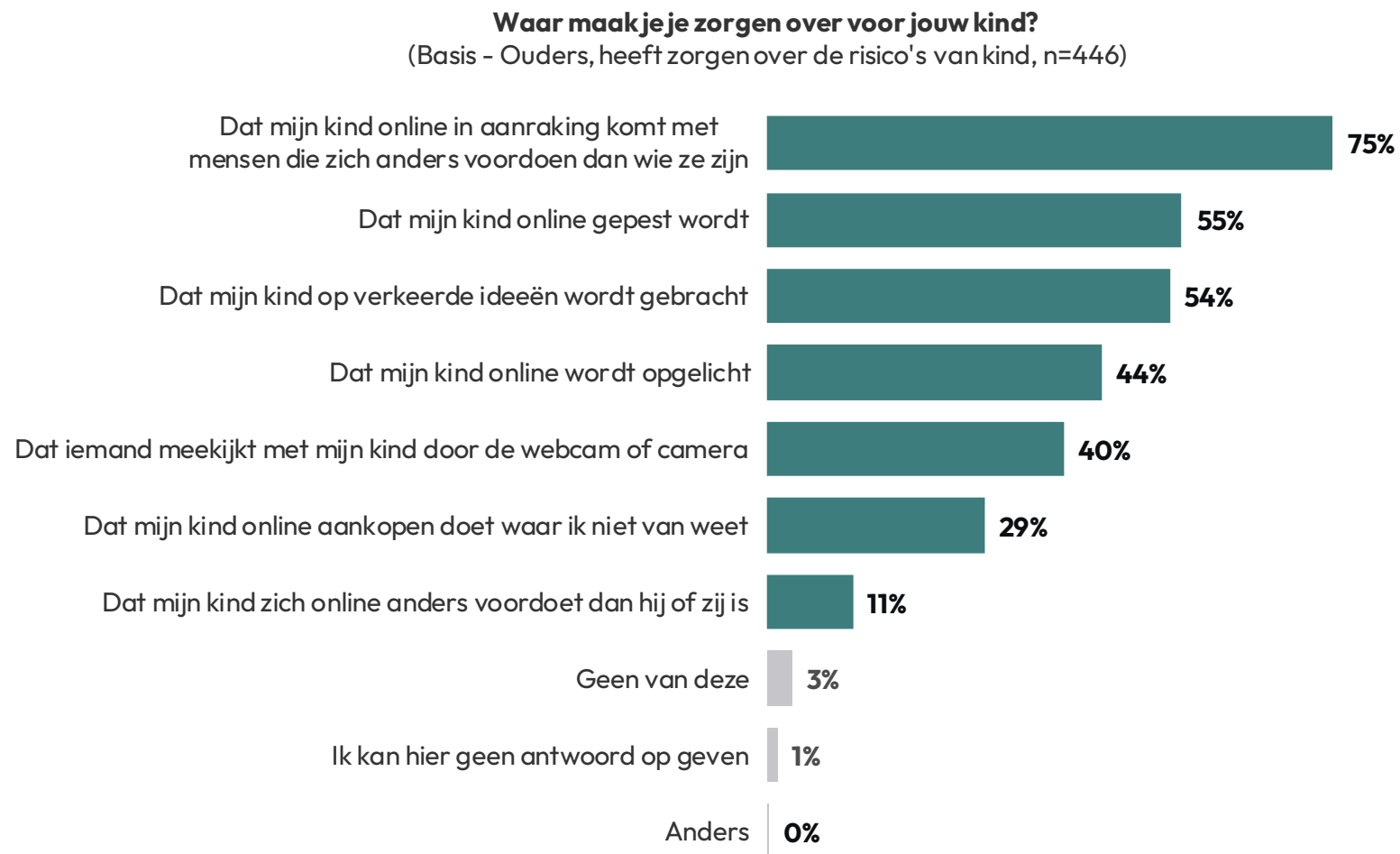

Ook 31% van de kinderen denkt dat er bij hun iets gevaarlijks zou kunnen gebeuren online

Denk je dat er bij jou gevaarlijke dingen op het internet kunnen gebeuren?
(Basis - Kinderen, n=493)

De grootste angst voor ouders is dat hun kind met verkeerde mensen in aanraking komt

Kinderen vertellen over vervelende ervaringen online: pesten wordt vaker genoemd

Is er wel eens iets vervelends gebeurd toen je online was?

(Basis – Kinderen)

Stomme berichtjes van iemand uit mijn klas

Iemand heeft me naaktfoto's gestuurd

Toen ik werd verbannen door dat ik tegen iemand schold

Soms mocht ik niet meer mee doen in de game als ik wel mee had gebouwd

Ruzie met vriendinnen. ik moest er om huilen. We hebben op school sorry gezegd.

Ja soms op Snapchat gaat een meisje uit mijn klas de hele tijd door met berichtjes sturen. Dat is irritant.

Pesten via Snapchat

Ja, batterij van mijn switch was leeg

Ja, gekke filmpjes. Ik heb het aan pappa verteld en hij heeft toen het zo gemaakt dat ik dit niet meer kan zien.

Op school was er een programma waar ik spelling en taal op doe en die van mij was gehackt en mijn scores gingen naar beneden en dat was niet leuk

Een buurmeisje ging op Snapchat schelden en toen heb ik een screenshot gemaakt om het later aan mama te laten zien ik voelde me boos

Vriendje heeft wel eens via Snapchat in de groepsapp mededelingen gedaan, dat ik niet tegen verlies kan etc. Dit vond ik niet leuk.

Ongelukje met 112 per ongeluk bellen

Wel eens gepest door buurjongetje op Whatsapp

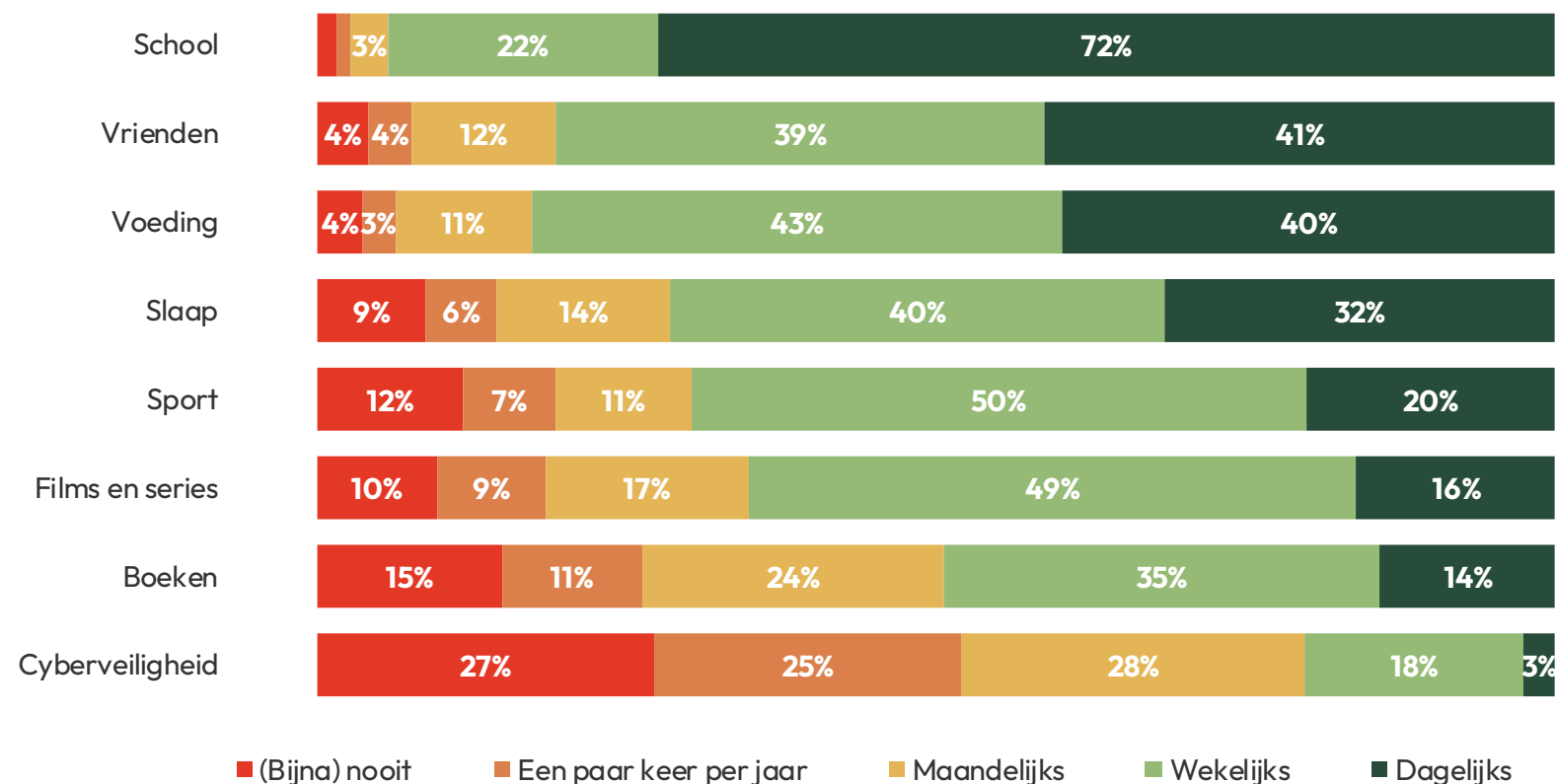
Ja met de klasse appgroep werd ik gepest maar de juf heeft dat meteen geregeld dat was fijn. Daarna gebeurde het niet meer en kregen we van juf les over pesten op internet.

Iemand zei dat hij mij kent maar dat was niet zo

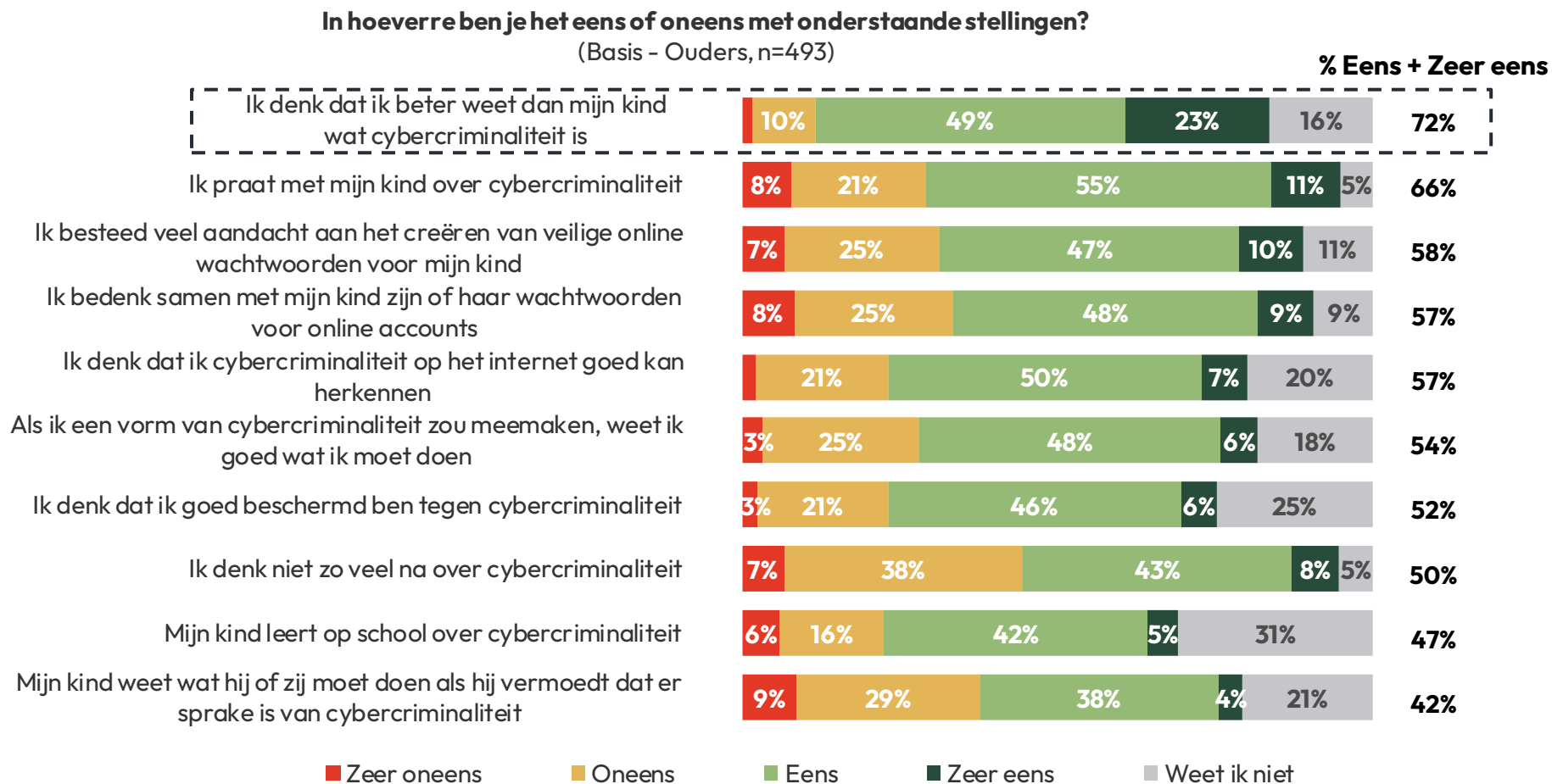
De helft van de gezinnen bespreekt maandelijks cyberveiligheid aan de eettafel

Hoe vaak worden de volgende onderwerpen bij jullie aan de eettafel besproken met het gezin?

(Basis - Ouders, n=493)

Bijna driekwart van de ouders denkt dat zij beter dan hun kind weten wat cybercriminaliteit is

Kinderen beamen dat: merendeel denkt dat hun ouders beter weten wat gevaarlijke dingen zijn op het internet

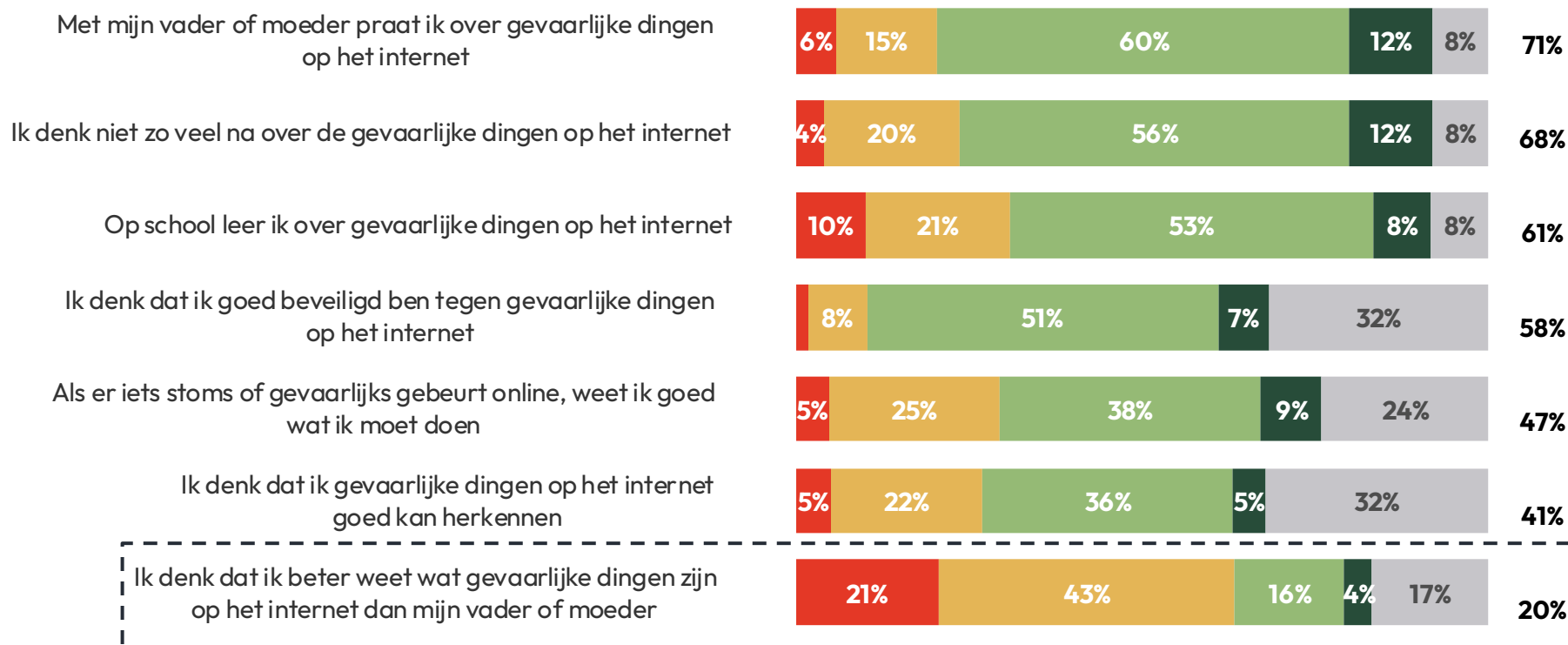

Kinderen van 10 t/m 12 geven vaker aan dat zij met hun ouders praten over gevaarlijke dingen op het internet (78% vs. 64% bij 7-9 jarigen), op school leren over gevaarlijke dingen op het internet (69% vs. 52% bij 7-9 jarigen), dat ze goed weten wat ze moeten doen als er iets stoms gebeurt online (54% vs. 39%), dat ze gevaar goed herkennen online (50% vs. 31%), en dat ze beter dan hun ouders weten wat gevaarlijk is op het internet (27% vs. 13%).

Hieronder staat een aantal zinnen. Jij mag zeggen of je het daar mee eens bent of niet.

(Basis - Kinderen, n=493)

% Eens +
Helemaal eens

■ Nee, ik ben het hier helemaal niet mee eens

■ Ja, ik ben het hier mee eens

■ Weet ik niet

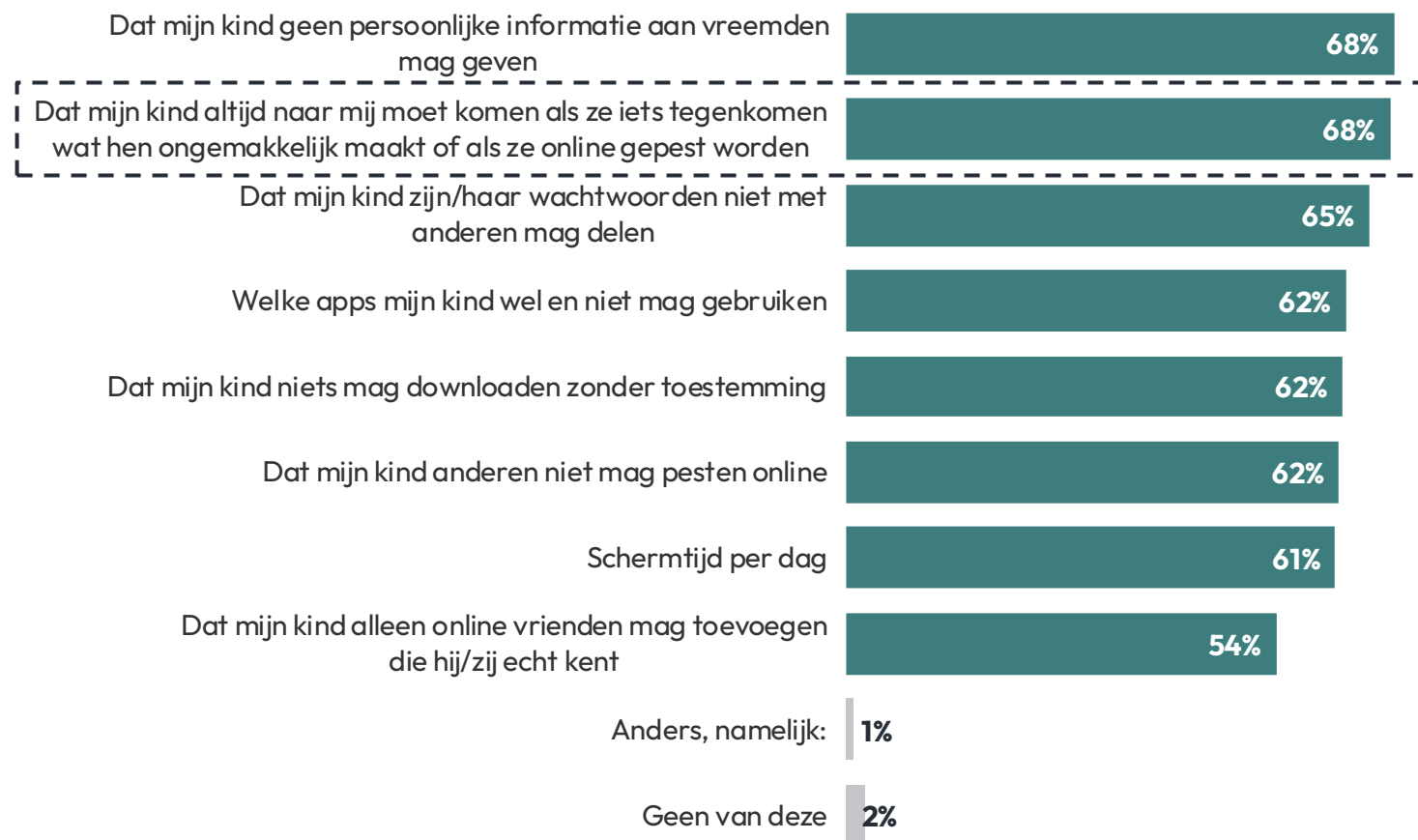
■ Nee, ik ben het hier niet mee eens

■ Ja, ik ben het hier helemaal mee eens

Ouders en kind maken zowel praktische afspraken (zoals schermtijd) als veiligheidsafspraken, zoals dat kinderen naar hun ouders moeten komen als er iets vervelends online gebeurt

Welke afspraken heb je met je kind gemaakt?

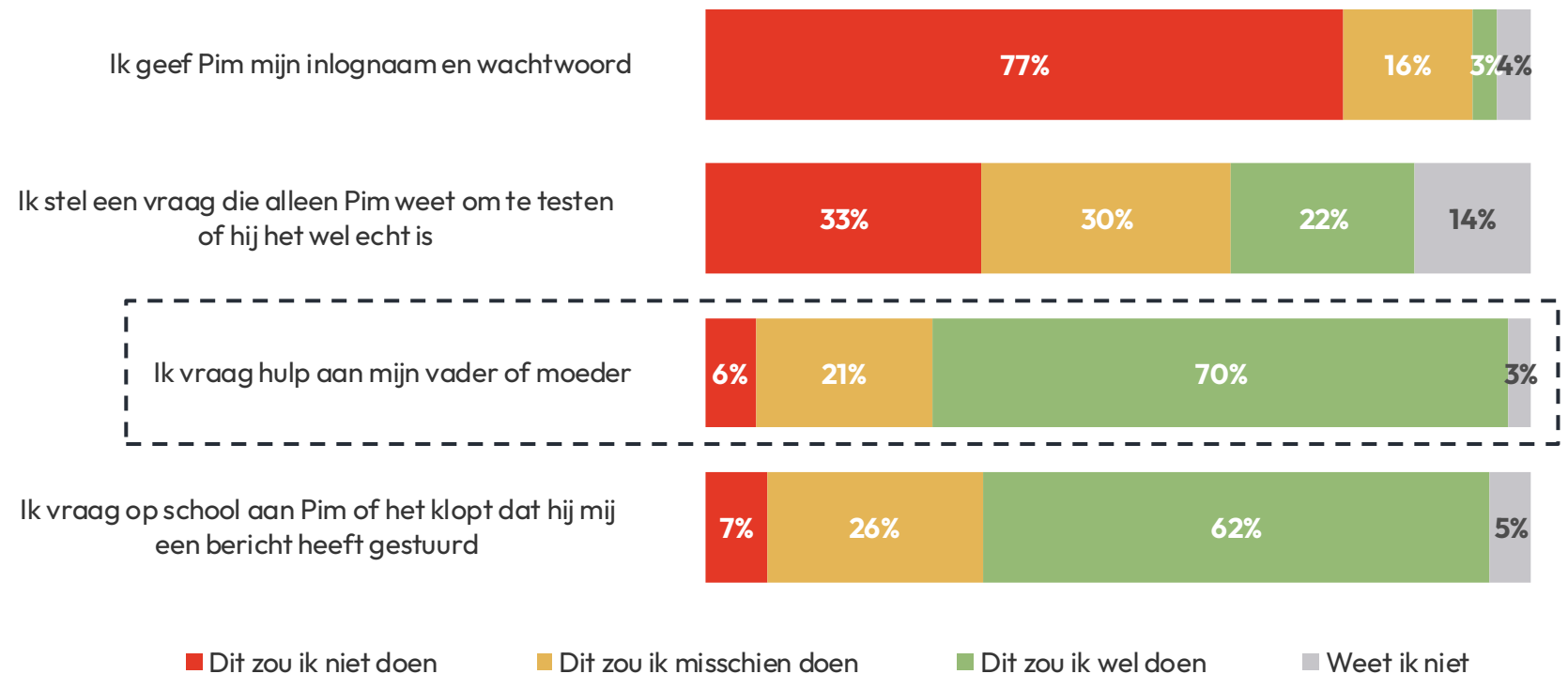
(Basis - Ouders, n=493)

Bijna driekwart van de kinderen zou hulp aan hun ouders vragen als iemand om hun inlog vraagt

Je krijgt een berichtje van jouw klasgenoot Pim. Pim vraagt of hij jouw inlognaam en wachtwoord mag zodat hij spelletjes kan spelen. Wat zou je dan doen?

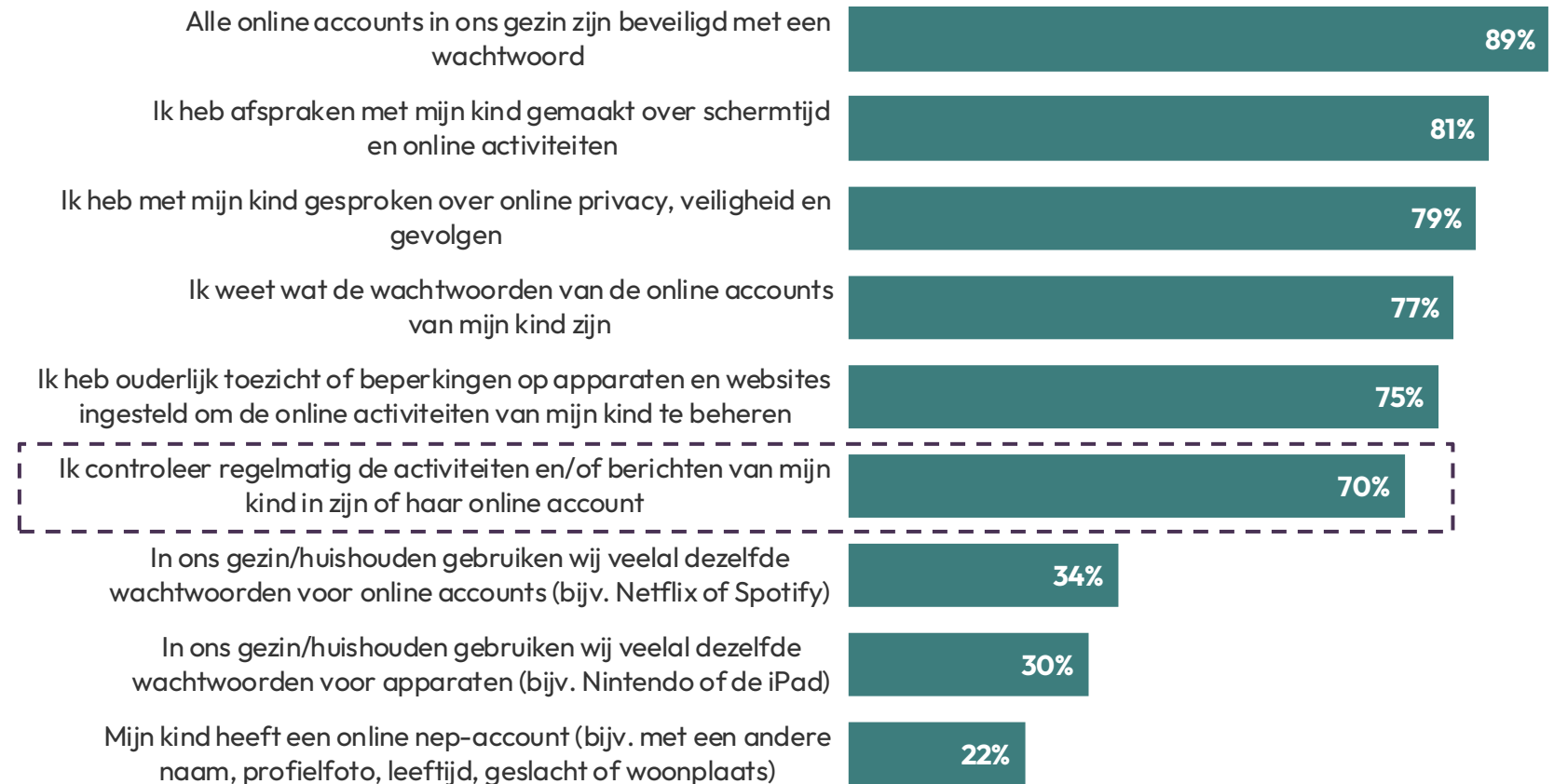
(Basis - Kinderen, n=493)

70% van de ouders controleert hun kind op online activiteiten

In hoeverre zijn de volgende uitspraken op jou van toepassing?

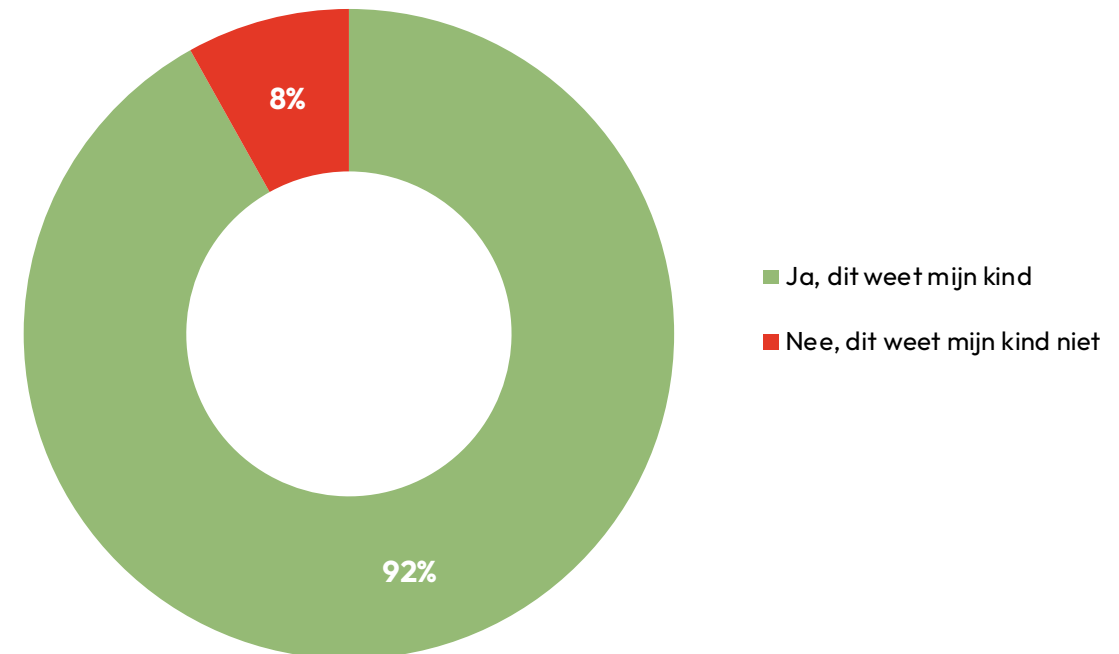
(Basis – Ouders, n=493)

Ouders controleren niet stiekem: bijna alle kinderen zijn op de hoogte dat hun online activiteiten gecontroleerd worden

Weet jouw kind dat je hun online accounts controleert?

(Basis - Ouders, controleert online activiteiten en/of berichten van zijn of haar kind, n=347)

Kinderen leren van hun ouders om niet zomaar ergens op te klikken en overleggen met de ouders

Wat is het belangrijkste dat je hebt geleerd van je vader of moeder als je internet gebruikt?
(Basis – Kinderen)

*Alleen YouTube Kids kijken
of goedgekeurde kanalen*

*Ik moet voorzichtig zijn maar wel leuke
spelletjes doen en filmpjes kijken*

*Altijd goed nadenken en
nooit zomaar klikken*

Niet vertellen waar ik woon

*Niet met
vreemden
praten en niet
geloven wat ze
zeggen.*

*Ik heb geen eigen internet maar
alleen wifi. Ik mag alleen Youtube
kijken zonder inloggen en spelletjes
spelen. Ook heeft mama gezegd dat
niet alle filmpjes echt zijn, dat ze dus
acteren.*

*Dat ik alles moet vragen
anders ben ik mijn tablet en
telefoon een week kwijt*

*Nooit zomaar ergens op klikken,
niks kopen en naar mijn papa of
mama komen als er iets raars is*

*Eerlijk zijn dan wordt ze
niet boos*

*Altijd overleggen als ik een
nieuw spel wil of nieuw
vrienden wil toevoegen*

Vragen of ik iets mag

*Niet zomaar ergens op
klikken b.v. jackpot 100.000
euro klik hier om te claimen*

Voorzichtig zijn

Niet zomaar overal op klikken

*Vertrouw niemand op het
internet. Nooit je echte
gegevens aan anderen geven.*

*Als er staat dat je heel veel geld
gewonnen hebt nooit daarop klikken,
anders kan je een virus op je scherm
krijgen*

22% van de kinderen weet stiekem wachtwoorden van hun ouders

Jonge kinderen van 7 t/m 9 jaar geven vaker aan dat hun ouders hun wachtwoorden weten (91%) dan kinderen van 10 t/m 12 jaar (75%).

Hieronder staat weer een aantal zinnen. Jij mag zeggen of dat voor jou zo is.

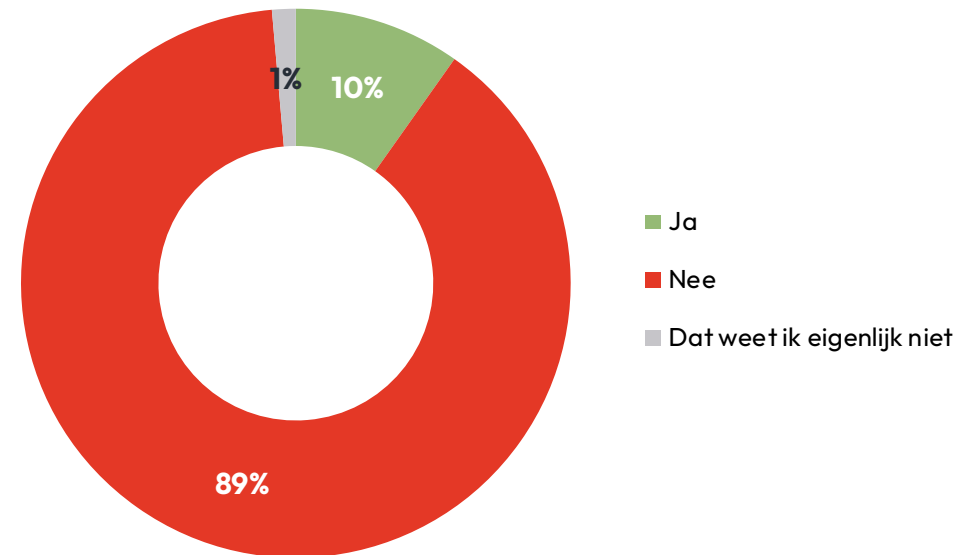
(Basis - Kinderen, n=493)

10% van de kinderen heeft toegang tot online accounts gekoppeld aan betaalmiddelen

Heeft jouw kind toegang tot online accounts die gekoppeld zijn
aan jouw creditcard of andere betaalmiddelen?

(Basis - Ouders, n=493)

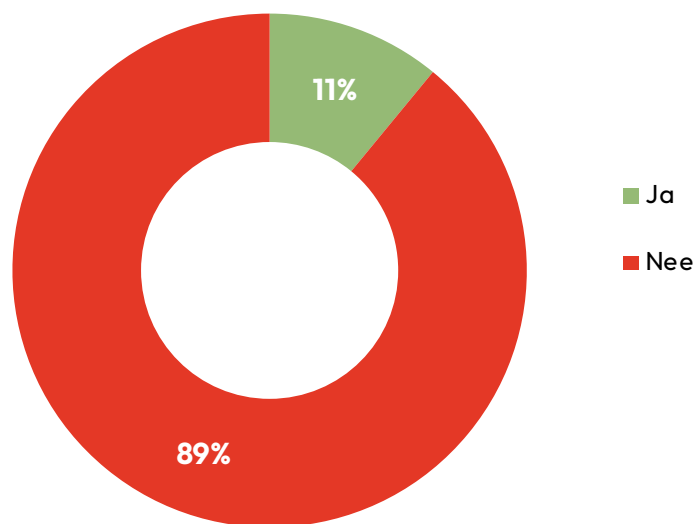
Een tiende van de kinderen heeft wel eens stiekem een online aankoop gedaan

Kinderen van 10 t/m 12 hebben vaker stiekem iets online gekocht (14%) dan kinderen van 7 t/m 9 jaar (8%).

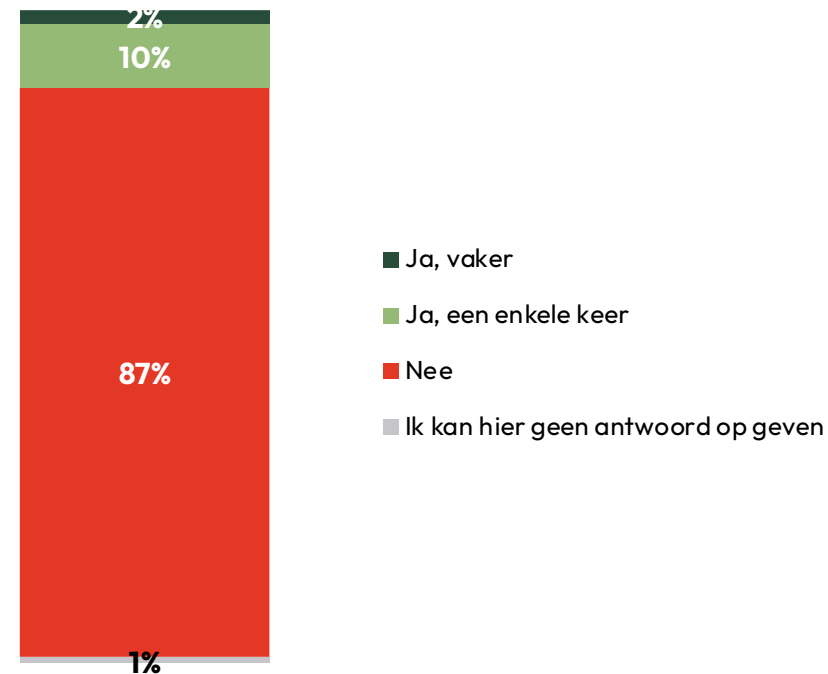
Heb je weleens iets in een spelletje of app gekocht zonder dat je vader of moeder dit wist?

(Basis - Kinderen, n=493)

Is het wel eens voorgekomen dat jouw kind, zonder dat jij het wist, een in-app aankoop heeft gedaan met bijvoorbeeld jouw creditcard, bankgegevens, vingerafdruk of gezichtsherkenning?

(Basis - Ouders, n=493)

Ouders noemen veel uiteenlopende voorbeelden van gekke situaties met hun kind

Wat is het gekste dat je hebt meegemaakt als het gaat om online activiteiten van je kind?

(Basis – Ouders)

Vreemde filmpjes op YouTube gekeken

Vieze filmpjes kijken

Op Whatsapp werd hij bestookt met een spam bom, met echt tig mailtjes, bijna ontelbaar. Het was echt een hele beleving om dit uiteindelijk te stoppen.

Hij had een abonnement afgesloten zonder dat ik ervan af wist.

Dat ze meer snapt van de dingen online dan ik

Ze probeerde voor 100 euro te kopen bij Subway surfers. Gelukkig moeten wij daar toestemming voor geven in Familie link.

Voor 180 euro aan spellen gekocht in een app

Online zijn in een gebied op zee waardoor we een rekening hadden van ruim 100 euro

Mijn peuter kocht de Buurman & Buurman film bij Pathé Thuis (online) omdat dat kon met een druk op de knop. Ik vond het later terug op mijn creditcardafrekening

Dat er een pakketje voor hem klaar lag bij de douane en dat hij nog even wat kosten moest betalen toen hij 7 jaar was

Via een filmpje werd gezegd dat je nooit op XXX moest zoeken. De nieuwsgierigheid was groot en dit bleek een 18+ site te zijn waar van alles met 18+ handelingen te zien was

Hij legde contact met iemand omdat hij een online shop wil beginnen met snoep

Mijn kind heeft filmpjes op een openbaar Youtube account geplaatst waar ze op zong. Dit wisten we in eerste instantie niet. Dit willen we ook absoluut niet hebben

Dat mijn kind zonder het te vragen WhatsApp berichten via mijn telefoon stuurde naar contacten

Overnemen gedrag van vloggers

Dat hij uit zichzelf contact met opa en oma had gezocht en berichtjes had getypt

Ze een slaapabonnement had afgesloten

Mijn dochter wist al heel snel mijn pincode zonder dat het de bedoeling was. Ze had meegekeken en riep het nummer. Ze was 2 jaar

Dat mijn bol.com mandje vol zat met artikelen. Maar ik dat net op tijd ontdekte.

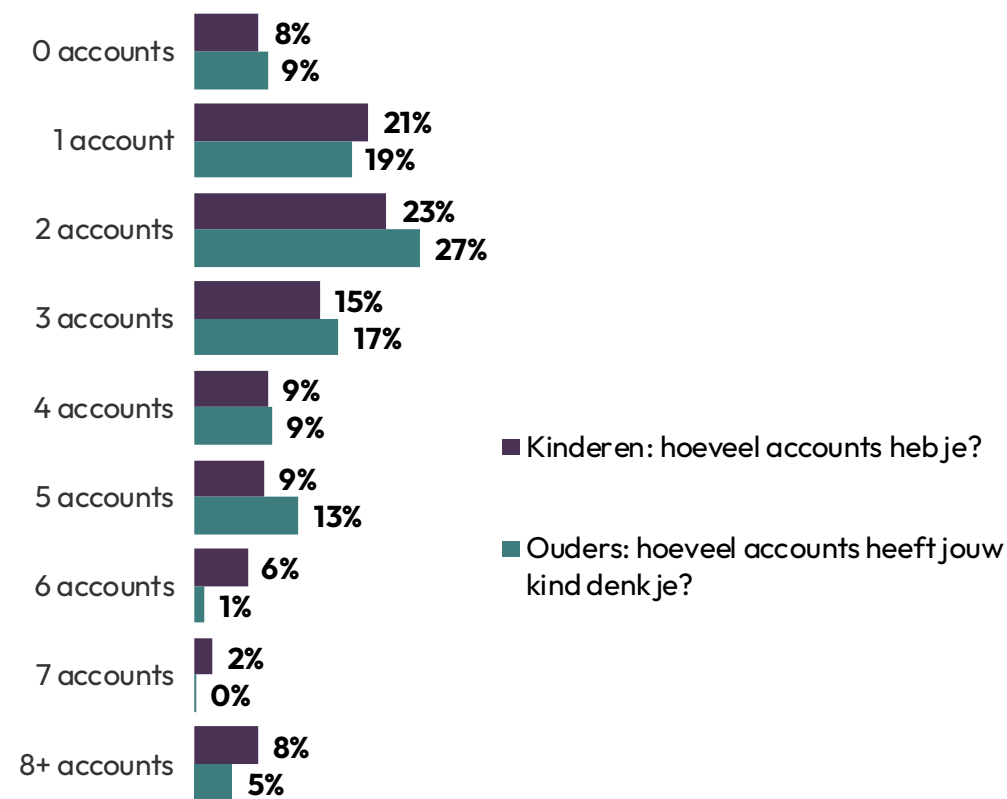
Ouders schatten het aantal online accounts van hun kind iets lager in dan het in werkelijkheid is

Gemiddeld schatten ouders het aantal online accounts van hun kind in op 2,97 accounts. Kinderen schatten zelf dat zij gemiddeld 3,32 online accounts hebben.

Kinderen van 7 t/m 9 hebben gemiddeld minder online accounts (2,1) dan kinderen van 10 t/m 12 (4,5).

Inschatting van online accounts van kind
(Basis - Ouders en kinderen, ieder n=493)

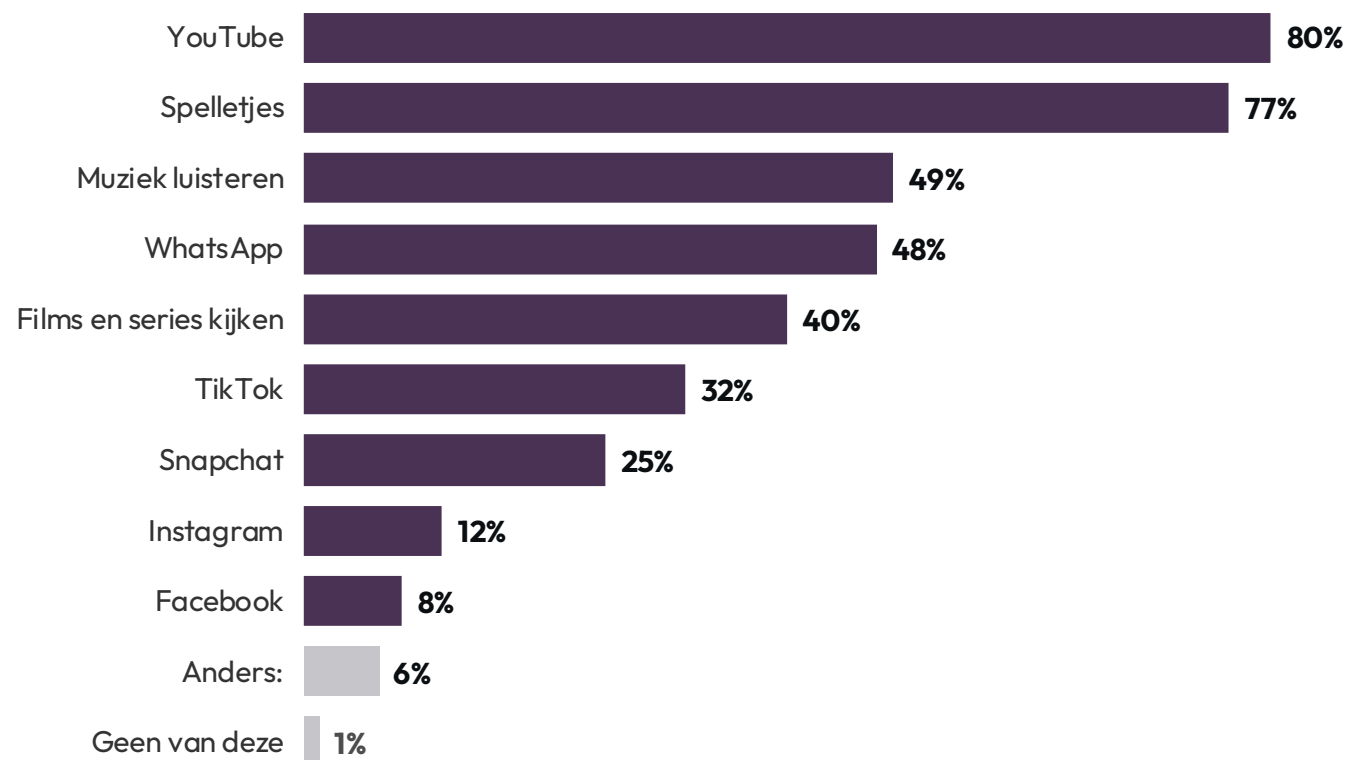
Kinderen zijn het meest online te vinden voor YouTube en spelletjes

Kinderen in de leeftijd 10 t/m 12 jaar gebruiken vaker WhatsApp (72% vs. 22% bij 7-9 jarigen), TikTok (43% vs. 19%), Snapchat (38% vs. 11%), Instagram (18% vs. 5%) en Facebook (12% vs. 4%).

Waarvoor gebruik jij internet op je mobiel, tablet of (spel)computer?

(Basis - Kinderen, n=493)

Als een nep-account wordt aangemaakt door een kind*, zijn voornaamste redenen om onbekend te blijven of toegang tot (leeftijdgebonden) apps

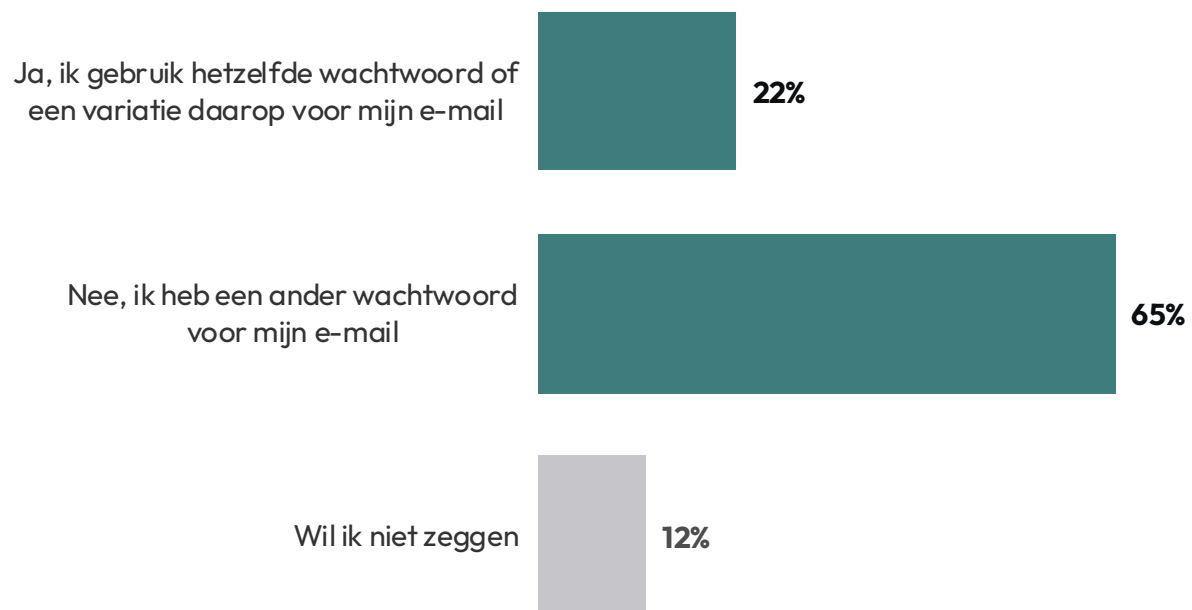

*Zie laatste stelling op slide 23 (18%).

Bijna een kwart van de ouders gebruikt nog hetzelfde wachtwoord van hun eerste e-mailadres

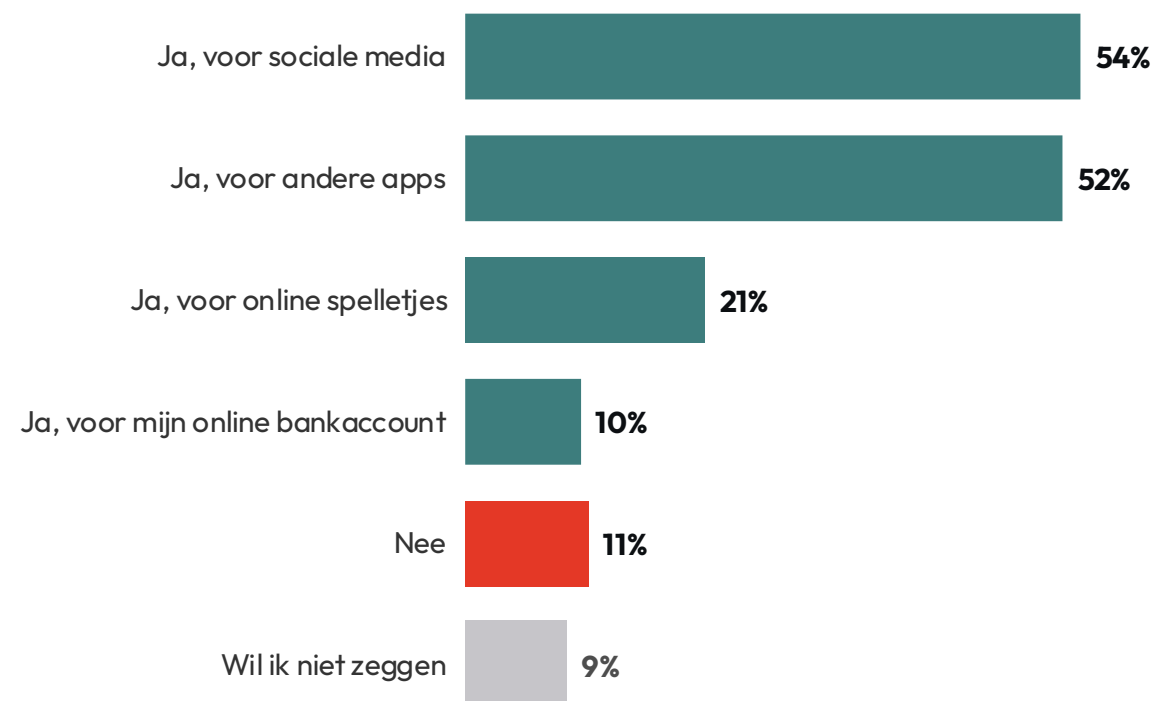
Veel mensen gebruiken nog steeds hetzelfde wachtwoord (of een variatie daarop) wat zij voor hun allereerste e-mailadres hebben ingesteld. Is dat bij jou ook zo?

(Basis - Ouders, n=493)

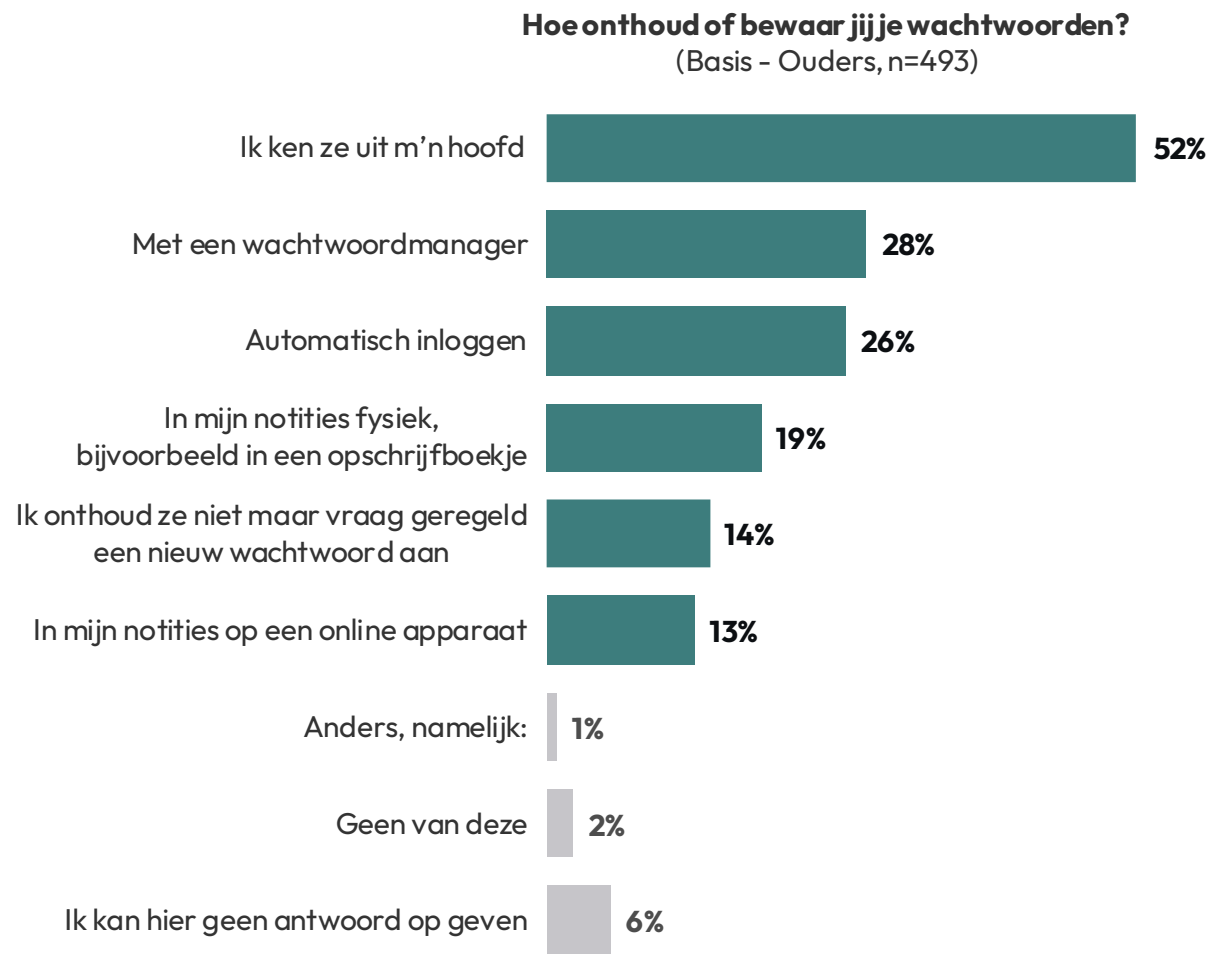

Gebruik je dit wachtwoord of een variatie daarop ook voor andere online accounts dan je e-mailadres?

(Basis - Ouders, gebruiken hetzelfde wachtwoord of een variatie voor e-mail, n=111)

Ruim de helft van de ouders kent hun wachtwoorden uit hun hoofd

Bijlagen

A green rectangular graphic on the left side of the slide, featuring a white fingerprint pattern that curves and flows downwards.

Wij verminderen onze footprint

Motivaction
is ISO 14001-gecertificeerd

Motivaction gebruikt
energiezuinige auto's

Motivaction gebruikt
groene stroom

Motivaction gebruikt uitsluitend
papier met een FSC-label

Auteursrecht

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Motivaction in publicaties op basis van deze rapportage – anders dan integrale publicatie – is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivaction International bv

Beeldmateriaal

Motivaction heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivaction.

Pers- en publicatiebeleid

Het vermelden van de naam van Motivaction in persberichten en/of andere publicaties over door Motivaction uitgevoerd onderzoek is gebonden aan een aantal voorwaarden, zoals vastgelegd in ons [Pers- en publicatiebeleid](#).

Algemene voorwaarden

Artikel 1 – Algemeen

Deze Algemene voorwaarden zijn van toepassing op alle overeenkomsten tussen Motivaction International bv (hierna: de ‘**Opdrachtnemer**’) en een (potentiële) opdrachtgever (hierna: de ‘**Opdrachtgever**’) met betrekking tot door Opdrachtnemer te verrichten marktonderzoek (hierna: de ‘**Opdracht**’).

Afwijkingen van deze Algemene voorwaarden kunnen uitsluitend schriftelijk worden overeengekomen en gelden alleen voor de Opdracht waarop zij van toepassing zijn verklaard.

De wijze waarop Opdrachtnemer onderzoek uitvoert is gecertificeerd conform de ISO-20252:2019 norm voor markt-, opinie- en sociaal wetenschappelijk onderzoek. Het managementsysteem voor informatiebeveiliging van Opdrachtnemer is gecertificeerd conform ISO 27001:2015. Het milieumanagementsysteem van Opdrachtnemer is ISO14001:2015 gecertificeerd.

Artikel 2 – MOA-voorwaarden

Voor zover in de onderhavige Algemene voorwaarden daar niet expliciet van wordt afgeweken, zijn op alle Opdrachten de Algemene voorwaarden van de MarktOnderzoekAssociatie Nederland (hierna te noemen: de ‘**MOA-voorwaarden**’) van toepassing. De MOA-voorwaarden zijn te downloaden op www.moaweb.nl onder 'Over de MOA'. Op verzoek worden de voorwaarden toegezonden.

Artikel 3 – Offertes

Met inachtneming van het bepaalde in Artikel 3 van de MOA-voorwaarden gelden door Opdrachtnemer aan Opdrachtgever verstrekte offertes voor een termijn van 30 dagen na dagtekening van de offerte, terwijl Opdrachtnemer zich het recht voorbehoudt om na het verstrijken van deze termijn de planning en/of de kosten, in overleg met Opdrachtgever, aan te passen.

Artikel 4 – Intellectuele eigendomsrechten

Indien bij de uitvoering van de Opdracht door Opdrachtnemer gebruik wordt gemaakt van de door Opdrachtnemer ontwikkelde segmentatiemodellen 'Mentality' en/of 'BusinessLocus', dan wel van daarop gebaseerde nieuw ontwikkelde segmentatiemodellen, geldt dat alle (intellectuele eigendoms)rechten, zowel met betrekking tot die modellen als met betrekking tot de daarmee verzamelde data, aan Opdrachtnemer zullen (blijven) toebehoren.

Het voorgaande betekent, onder meer, dat ingeval Opdrachtgever de met de genoemde segmentatiemodellen verzamelde data van Opdrachtnemer ter beschikking heeft gekregen, Opdrachtgever deze niet zonder schriftelijke toestemming van Opdrachtnemer als basis voor ander onderzoek of doel (dan dat waarop de Opdracht betrekking had) mag gebruiken, of om welke reden dan ook aan derden ter beschikking mag stellen of door derden mag doen gebruiken, bij gebreke waarvan Opdrachtgever schadeplichtig jegens Opdrachtnemer.

Artikel 5 – Facturering

Met inachtneming van het bepaalde in Artikel 8 van de MOA-voorwaarden geschiedt de facturering in twee termijnen: twee derde bij de opdrachtbevestiging en een derde na afronding van de Opdracht. Opdrachtnemer behoudt zich echter het recht voor van deze bepaling af te wijken en in één termijn te factureren bij opdrachtbevestiging; bedragen tot € 10.000,- zullen altijd in één keer gefactureerd worden.

Deze Algemene voorwaarden van Motivaction International bv zijn gedeponeerd bij de Griffie van de Arrondissementsrechtbank te Amsterdam onder nummer 58/2012, versie juni 2012.

Indien in deze offerte sprake is van het aanbieden van door Motivaction International bv ontwikkelde of te ontwikkelen softwareproducten, dan zijn naast de Algemene voorwaarden Motivaction International bv de Algemene voorwaarden IT-Development Motivaction International bv van toepassing. Deze voorwaarden zijn te vinden op de website www.motivaction.nl in de footer.

**meer zien
meer weten
meer betekenen**

motivaction
insights and strategy

Motivaction International bv

Marnixkade 109F
1015ZL Amsterdam

Postbus 15262
1001MG Amsterdam

020 589 83 83

info@motivaction.nl
www.motivaction.nl